

JHNY

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot ja niiden hyödyntäminen

Neuvontaklinikka 22.9.2023 klo 9.00-10.00

Juristi Matias Nikkari

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Mitä yleiset sopimusehdot ovat?

- Eri tahojen laatimia ehtokokonaisuuksia
- Tarkoituksena soveltaa useissa yksittäisissä sopimuksissa
- Usein toimialakohtaisia
- Täydentävät yksilöllisiä sopimusehtoja eli eivät sovellu käytettäväksi sellaisenaan

A person is shown from the side, wearing a light-colored shirt, drawing architectural plans on a table. A ruler is placed on the table, and a rolled-up document is visible on the right. The scene is overlaid with a blue tint.

JHN.Y

Yleisten
sopimusehtojen
esittely

JYSE 2014 Palvelut ja JYSE 2014 Tavarat

- ”Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot”
- Valtiovarainministeriön ylläpitämät
- Huomioivat hankintalain sopimuksille asettamia vaatimuksia
- Sopimusehdot erikseen tavaroille ja palveluille
- Soveltuvat monenlaisiin tavara- ja palveluhankintoihin
- Ehdot ovat laajasti käytössä ja yleisesti tiedossa
- Päivitetty viimeksi huhtikuussa 2022

JIT 2015 -sopimusehdot

- ”Julkisen hallinnon IT-hankintojen sopimusehdot”
- Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) JHS-jaoston laatimat
- Soveltuvat käytettäväksi julkisen hallinnon hankintayksiköiden IT-tuotteita ja palveluita koskevissa hankinnoissa
- Ehdot koostuvat yleisistä sopimusehdoista (liite 1) ja niitä tarkentavista erityisehdoista (liitteet 2-9)
- Ehtoja käyttävän tulee valita hankintaansa sopivat erityisehdot
- Ei päivitetty vuoden 2015 jälkeen

JIT 2015 -sopimusehtojen rakenne

- Julkisen hallinnon IT-hankintojen yleiset sopimusehdot
- Liite 1: Yleiset sopimusehdot
- Liite 2: Erityisehtoja tilaajan sovellushankinnoista avoimen lähdekoodin ehdoin
- Liite 3: Erityisehtoja tilaajan sovellushankinnoista muulla kuin avoimella lähdekoodilla
- Liite 4: Erityisehtoja ketterillä menetelmillä toteutettavista projekteista
- Liite 5: Erityisehtoja palveluista
- Liite 6: Erityisehtoja konsultointipalveluista
- Liite 7: Erityisehtoja laitehankinnoista
- Liite 8: Erityisehtoja tietoverkon välityksellä toimitettavista palveluista
- Liite 9: Erityisehtoja henkilötietojen käsittelystä
- Liite 10: Tukimateriaalia: Avoimista rajapinnoista tietojärjestelmä- tai palveluhankinnoissa

KSE 2013

- ”Konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot”
- Ehdot ovat laatineet RAKLI ry, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry ja Arkkitehtitoimistojen liitto ATL ry
- Soveltuvat erilaisten konsulttisopimusten yleisiksi ehdoiksi
- KSE 2013 vai JYSE 2014 Palvelut –ehdot?
- Ei päivitetty julkaisun jälkeen

YSE 1998

- ”Rakennusurakan yleiset sopimusehdot”
- Silloiset RAKLI ry, Rakennusteollisuuden Keskusliitto ry, Suomen maarakentajien Keskusliitto ry ja Suomen Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto ry ovat valmistelleet ehdot
- Ehdot soveltuvat rakennusurakkasopimukseen
- Ehdot ovat käytettävissä myös sivu- ja aliurakoihin
- lästään huolimatta ne ovat hyvinkin laajasti käytössä rakentamista koskevissa sopimuksissa
- Päivitetty viimeksi joulukuussa 2016

Yleisten sopimusehtojen hyvät puolet ja haasteet soveltamisessa

Hyviä puolia:

- Vähentävät hallinnollista taakkaa
- Ennaltaehkäisevät erimielisyyksien syntymistä
- Yleisesti tiedossa ja hyväksytyjä

Haasteita:

- Eivät aina ajantasaisia
- Kaikkiin hankintoihin soveltuvia yleisiä sopimusehtoja ei ole olemassa
- Eivät sellaisenaan ”käyttövalmiita”

A person is shown from the side, wearing a light-colored shirt, drawing architectural plans on a table. A ruler is placed on the table, and a rolled-up document is visible on the right. The scene is overlaid with a semi-transparent blue filter. The text 'UHN.Y' is positioned in the upper right corner.

UHN.Y

Vinkkejä yleisten
sopimusehtojen
hyödyntämiseen

Sopivien sopimusehtojen valinta

- Hyödynnä ainoastaan sellaisia yleisiä sopimusehtoja, jotka aidosti soveltuvat hankintaan
- Tutustu huolella niihin yleisiin sopimusehtoihin, jotka on tarkoitus ottaa sopimuksen osaksi
- Kaikilla aloilla ei välttämättä ole omia yleisiä sopimusehtoja
- Joillakin aloilla on käytössä tarjoajapuolen yleiset vakioehdot

Yleisten sopimusehtojen saattaminen osaksi hankintasopimusta

- Hankintalaki edellyttää, että keskeiset sopimusehdot ilmenevät hankinta-asiakirjoista jo kilpailutusvaiheessa (HL 68 §)
- Myös hyödynnettävien yleisten sopimusehtojen tulee ilmetä riittäväällä tavalla hankinta-asiakirjoista
- Suositeltavaa laatia tarjouspyynnön liitteeksi sopimusluonnos, johon yksilöidään mm. sovellettavat yleiset sopimusehdot
- Suositeltavaa myös liittää sovellettavat yleiset sopimusehdot hankintasopimukseen
- Käytännössä yleiset sopimusehdot tulevat sopimuksen osaksi viittauksella (ja niiden mukaan liittämisellä)

Yleisten sopimusehtojen täsmentäminen

- Kaikkia yleisten sopimusehtojen sisältämiä ehtoja ei usein ole tarkoituksenmukaista sisällyttää sellaisenaan sopimukseen
- Arvioitava, miltä osin ja minkä muotoisina sopimusehdot halutaan sopimuksen osaksi
- Yleisten sopimusehtojen ehdoista poikkeaminen tulee nimenomaisesti ilmoittaa sopimuksessa
- Vältettävä toimintatapaa, jossa kaikki yleiset sopimusehdot kirjoitetaan auki ja uusiksi sopimukseen

Esimerkki ehdon täsmentämisestä 1/2

- JYSE 2014 Palvelut kohta 12.3 (Viivästyssakko)

”Jos palvelu viivästyy palveluntuottajasta johtuvasta syystä, tilaajalla on oikeus viivästyssakkoon. - - **Ellei toisin ole sovittu**, viivästyssakko on suuruudeltaan **yksi (1) prosentti viivästyneen palvelun arvonlisäverottomasta arvosta jokaiselta alkavalta seitsemän (7) vuorokauden pituiselta ajanjaksolta**, jolla palveluntuottaja ylittää sovitun määräpäivän. Viivästyssakkoa peritään **enintään kymmeneltä (10) viikolta**. Viivästyssakon lisäksi tilaajalla on oikeus vahingonkorvaukseen palveluntuottajan viivästyksestä aiheutuneesta vahingosta luvun 16 mukaisesti.”

Esimerkki ehdon täsmentämisestä 2/2

- JYSE 2014 Palvelut kohta 23 (Avustamisvelvollisuus)

”Palveluntuottajan vaihtuessa palveluntuottaja on velvollinen avustamaan tilaajaa sopimusvelvoitteiden siirtämisessä uudelle palveluntuottajalle tai tilaajan itsensä hoidettavaksi.

Palveluntuottajalla on oikeus veloittaa tästä aiheutuvasta työstä hinnastonsa mukaisesti.

Avustamisvelvollisuus alkaa jo ennen hankintasopimuksen päättymistä, kun hankintasopimus on irtisanottu tai purettu tai kun tilaaja ilmoittaa aloittavansa hankinnan valmistelun, joka koskee tämän hankintasopimuksen kohteena olevia palveluja. Ellei toisin ole sovittu, velvollisuus jatkuu korkeintaan siihen asti, kun 12 kuukautta on kulunut hankintasopimuksen päättymisestä.”

Yleiset sopimusehdot ja yksilölliset ehdot muodostavat yhdessä sopimuksen 1/2

- Yleiset sopimusehdot eivät sellaisenaan riitä sopimukseksi
- Sen sijaan tarvitaan lisäksi aina varsinainen hankintasopimus yksilöllisine sopimusehtoineen, joissa määritellään mm.
 - sopimuksen osapuolet
 - hankinnan kohde eli mitä hankitaan ja miksi
 - palkkio / hinnat
 - toimituksen tai palvelun sisältö ja sille asetetut vaatimukset
 - aikataulut
 - sopimussakot
 - sopimuksen seuranta ts. valvonta eli kuinka usein tavataan jne.
 - optiot
 - asiakirjojen pätevyysjärjestys

Yleiset sopimusehdot ja yksilölliset ehdot muodostavat yhdessä sopimuksen 2/2

- Yleiset sopimusehdot eivät määrittele yksityiskohtaisesti kaikkia em. asioita
- Varmistuttava lisäksi yleisten ja yksilöllisten ehtojen ristiriidattomuudesta
- Tarjouspyyntöön ja sopimusasiakirjaan voidaan kirjata, miltä osin yleiset sopimusehdot eivät tule sovellettaviksi
- Ristiriidattomat sopimusehdot ennaltaehkäisevät myöhemmin sopimusriitojen syntymistä

Yksilöllisten ehtojen etusija yleisiin sopimusehtoihin nähden

- Yksilöllisillä ehdoilla on käytännössä aina tulkinnallinen etusija yleisiin sopimusehtoihin nähden
- Asiakirjojen pätevyysjärjestystä koskeva ehto määrittää yksilöllisten ja yleisten sopimusehtojen suhteen ristiriitatilanteissa
- Sovellettavien sopimusehtojen väliset ristiriitatilanteet voidaan ratkaista myös erillisellä ja nimenomaisella ehtojen välistä etusijaa koskevalla yksilöllisellä sopimusehdolla

Esimerkki asiakirjojen pätevyysjärjestystä koskevasta ehdosta

- JYSE 2014 Palvelut kohta 25 (Hankintasopimusasiakirjojen pätevyysjärjestys)

”Hankintasopimusasiakirjat täydentävät toisiaan. Jos hankintasopimusasiakirjat ovat keskenään ristiriidassa, noudatetaan niitä seuraavassa keskinäisessä pätevyysjärjestyksessä, ellei toisin ole sovittu:

1. Sopimus
2. Tarjouspyyntö
3. Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa (JYSE 2014 PALVELUT)
4. Tarjous”

Ehtojen päivitys ei vaikuta yksittäisen sopimuksen sisältöön

- Yleisiin ehtoihin kohdistuu ajoittain muutostarpeita, minkä johdosta niitä päivitetäänkin aika ajoin
- Päivityksen myötä ehdot voivat sisällöllisesti muuttua
- Sopimusehtojen päivittäminen ei kuitenkaan muuta aikaisemmin solmittujen sopimusten ehtoja
- Ehdot ovat voimassa kussakin sopimussuhteessa sen sisältöisinä kuin ne on aikanaan otettu mukaan sopimukseen
- Yksittäisen sopimuksen ehdon muuttaminen edellyttää sopimusmuutosta eli osapuolten tulee erikseen sopia ehdon muuttamisesta

Sopimusasiakirjojen säilyttäminen

- Hankintalaki velvoittaa vain arvoltaan suurten hankintasopimusten säilyttämiseen (vähintään sopimuksen keston ajan)
- Hyvä hallinto edellyttää, että myös arvoltaan pienempien hankintojen sopimusasiakirjat säilytetään, jotta niihin voidaan myöhemmin tarvittaessa palata
- Sopimukseen sovellettavat yleiset sopimusehdot tulee yhtä lailla säilyttää
- Sopimusasiakirjoja tarvitaan myös aktiivisen sopimusseurannan toteuttamiseen

Muista nämä

- Hyödynnä vain hankintaasi aidosti soveltuvia yleisiä sopimusehtoja
- Ilmoita sopimusehdoista jo hankinta-asiakirjoissa
- Yleiset sopimusehdot tulevat sopimuksen osaksi viittauksella (ja liittämällä sopimukseen)
- Älä käytä yleisiä sopimusehtoja sopimuksen ainoina ehtoina
- Arvioi ja ilmoita, miltä osin yleisistä sopimusehdoista poiketaan
- Varmista sopimusehtojen keskinäinen ristiriidattomuus
- Muista, että ehdot ovat voimassa sopimussuhteessa sen sisältöisinä kuin ne on aikoinaan otettu sopimukseen
- Säilytä sopimusasiakirjat ja sovellettavat yleiset sopimusehdot, jotta sopimuksen toteutumista voidaan aktiivisesti seurata

Ennakkokysymykset

1. Mitä JYSE-ehtojen avustamisvelvollisuus käytännössä tarkoittaa? Millaisissa tilanteissa sitä voi käyttää esim. terveydenhuoltopalveluiden ostosopimuksien päättyessä?
2. Mitä yleisiä ehtoja käyttäisit konsultointihankintoihin, jotka eivät ole IT-konsultointia eikä varsinaisesti KSE:n soveltamisalaan kuuluvaa konsultointia, vaan esim. talouteen, henkilöstön osaamiseen yms. liittyvää konsultointia?
3. Onko JIT-ehtoihin tulossa päivityksiä ja jos on, niin milloin?
4. Voisiko vastaavan järjestää myös JIT-ehdoista (toki huomattavasti laajempi kokonaisuus)?

Muut kysymykset

JH

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

NY